

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

« _____ » _____ 2023 р.

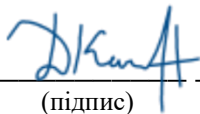
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітньо-професійної програми «Фінанси» / «Фінанси і аудит підприємництва»

на тему: "Фінансові механізми управління імпортними операціями підприємства"

Здобувачки групи Ф.м.-21/1 Дарченко Катерини Андріївни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис)

_____ Дарченко К.А.
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник доц., д.е.н. проф. Олексій ЗАХАРКІН

Суми 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

«06» листопада 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр

Здобувачки групи Ф.м.-21/1 ННІ БІЕМ
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Дарченко Катерини Андріївни

Тема роботи: "Фінансові механізми управління імпорними операціями підприємства"

Затверджено наказом по СумДУ №1341-VI від 24.11.2023р.

Термін здачі здобувачкою завершеної роботи 14.12.2023р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

Теоретичні аспекти фінансового механізму управління імпорними операціями підприємства, аналіз практичної реалізації фінансового механізму управління імпорними операціями АТ «Технологія», перспективні напрямки вдосконалення фінансового механізму управління імпорними операціями підприємства, шляхи покращення та методи оптимізації управління імпорними операціями та рекомендації щодо вдосконалення фінансових механізмів управління імпорними операціями досліджуваного підприємства.

Дата видачі завдання: «06» листопада 2023 р.

Керівник доц. д.е.н. Захаркін О.О.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Завдання прийнято до виконання «06» листопада 2023 р.

Дарченко К.А.
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

ABSTRACT

of the qualification work for obtaining the master's degree on the topic:
«Financial mechanisms for managing the enterprise's import operations»

The main content of the qualifying work is presented in 48 pages, which includes a list of 35 references used. The work contains 6 tables, 15 figures.

The relevance of the qualification work topic - Today, in order to ensure the competitiveness of its products on the market, every enterprise must focus on quality. For this, it is necessary to choose the best suppliers of raw materials for the production of its products - world leaders in all areas. Every enterprise should focus on an effective financial management strategy when purchasing goods and services from abroad. As you know, import operations are associated with many financial risks, such as currency fluctuations, changes in tariffs and taxes, which requires careful financial planning and control. Therefore, an effective strategy of the enterprise regarding financial mechanisms for managing its import operations will reduce costs, improve the supply chain and increase the competitiveness of the enterprise's products on the market.

The aim of the qualification work is to study the approaches to the financial mechanism of managing the import operations of the enterprise, modern features and promising directions for their improvement.

Research methods – abstract and logical, comparative, tabular, graphical method, case method and method of correlation-regression analysis.

The main result of the work – The work explores strategies and methods of management in the field of import, examining the key aspects of effective planning, organization, and control of import operations. The work provides a review of publications that investigate the issues of imports and import operations. Methodical approaches to the concept of financial mechanism of management of import operations of an enterprise are considered, and modern features of control and regulation of import operations of an enterprise are highlighted. The financial and

economic activity of JSC "Technologia", financial statements of the enterprise are analyzed, the system of organization of internal control and management of import operations of the studied enterprise is considered in practice. Particular attention is paid to the study of financial instruments and methods of risk management in the field of imports of the researched enterprise. The ways of improvement, methods of optimization of import operations management and recommendations for their improvement on the example of JSC "Technologia" are highlighted. In general, the results of the work showed that today most enterprises import raw materials for the production of quality products from different countries of the world. After analyzing Ukrainian and foreign experience in methodological approaches to the concept of financial mechanism for managing import operations of an enterprise, we have identified our own definition. Financial mechanisms for managing an enterprise's import operations are a system or a set of financial instruments, methods and strategies used to ensure effective management of an enterprise's activities related to import operations. Among the main aspects of the peculiarities of control and regulation of import operations of an enterprise are the following: trade policy, financial regulations, customs requirements for imports, compliance with standards and, of course, risk control. The paper also analyzes the financial instruments and practical implementation of the financial mechanism in the field of imports of JSC "Technologia". Among the main financial mechanisms for managing import operations are financial analysis, financial regulation, planning of import operations, risk insurance, diversification of suppliers and budgeting for import operations. The author conducted a correlation and regression analysis of statistical data on import operations in Ukraine. We selected the following indicators, the dependence of which is evaluated. We chose as the main analyzing indicator – the total volumes of imports to Ukraine for 2023 (January-September) and indicators that theoretically can have an impact on the volumes of imports – the euro exchange rate, the inflation rate, the volumes of exports from Ukraine and the average cost of transportation, logistics, i.e. import of goods to Ukraine from Europe. The correlation-regression analysis carried out in the work on the influence of various economic factors on the

volume of imports into Ukraine showed that one of the main influencing factors is the cost of transport (logistics). In addition, in the work the effect of the import operation was calculated using the case method. The paper identifies the main ways to improve the management of import operations of an enterprise. Firstly, optimization of currency transactions, secondly, improvement of credit conditions, as well as the introduction of an effective inventory management system, automation of import operations, tax planning and advanced training of employees to keep abreast of all new products on the market. The study allowed to offer tools for business process management and import activities of enterprises. The work is based on studying relevant theoretical sources as well as practical research, enabling the proposal of specific approaches to managing import operations, taking into account current trends and market demands. The results of the work will help develop effective strategies and methodologies to optimize import operations, aiding businesses in enhancing their competitiveness in the international market.

The presented research findings can be useful in defining and forming the strategy of import and import operations for Ukrainian enterprises, especially during times of crisis and war. Today, enterprises need to pay special attention to improving the financial mechanisms of managing their import operations, which will help them most effectively implement their activities and remain competitive in both the Ukrainian and global markets.

In the context of the constantly changing global market, the paper explores import strategies, methods, and financial aspects. Studying the peculiarities of organizing and managing import processes, as well as considering the risks and advantages associated with imports, form the basis of the analysis. The research findings will enable the development of recommendations for enterprises aimed at optimizing import operations, enhancing their efficiency, and competitiveness in the international market.

Keywords: import, import operations, financial mechanism, financial instruments, enterprise management, foreign economic activity.

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	7
1. Теоретичні аспекти фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства.....	9
1.1 Методичні підходи до поняття фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства: український та зарубіжний досвід.....	9
1.2 Аналіз сучасного стану імпортних операцій в Україні.....	14
1.3 Сучасні особливості нормативно-правового регулювання імпортних операцій в Україні	19
2. Аналіз практичної реалізації фінансового механізму управління імпортними операціями АТ «Технологія».....	23
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства.....	23
2.2 Організація системи внутрішнього контролю та управління імпортними операціями досліджуваного підприємства.....	27
2.3 Фінансові інструменти та методи управління ризиками, практична реалізація фінансового механізму у сфері імпорту АТ «Технологія».....	36
3 Перспективні напрямки вдосконалення фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства.....	41
3.1 Шляхи покращення та методи оптимізації управління імпортними операціями підприємств.....	41
3.2 Рекомендації щодо вдосконалення фінансових механізмів управління імпортними операціями АТ «Технологія».....	44
Висновки.....	47
Список використаних джерел.....	50

ВСТУП

Актуальність теми роботи. На сьогодні для забезпечення конкурентоспроможності своєї продукції на ринку, кожне підприємство має зосереджувати увагу на якості. Для цього слід обирати найкращих постачальників сировини для виробництва своєї продукції – світових лідерів у всіх сферах. Кожне підприємство має зосереджуватись на стратегії ефективного управління фінансами при закупівлі товарів і послуг з-за кордону. Як відомо імпорتنі операції пов'язані з багатьма фінансовими ризиками, такими як коливання валютних курсів, зміни тарифів та податків, що вимагає ретельного фінансового планування та контролю. Отже, ефективна стратегія підприємства щодо фінансових механізмів управління його імпортними операціями дозволить зменшити витрати, покращити ланцюжок постачання та збільшити конкурентоспроможність продукції підприємства на ринку.

Метою роботи є дослідити підходи до фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства, сучасні особливості та перспективні напрямки їх вдосконалення.

Завдання дослідження, які поставлені задля досягнення мети :

- проаналізувати український та зарубіжний досвід щодо визначення сутності фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства;
- провести аналіз показників обсягів імпортних операцій в Україні та виявити основні фактори впливу на них;
- розглянути сучасні особливості контролю та регулювання імпортних операцій підприємства;
- проаналізувати інструменти та важелі механізму управління імпортними операціями на АТ «Технологія»;
- розглянути організацію систему внутрішнього контролю та управління імпортними операціями АТ «Технологія»;

- розглянути шляхи покращення та методи оптимізації управління імпортними операціями підприємств;

- розробити напрями вдосконалення фінансових механізмів управління імпортними операціями АТ «Технологія».

Об'єкт дослідження – процеси управління імпортними операціями підприємства.

Предмет дослідження – відносини, що виникають між підприємством та його контрагентами під час реалізації імпортних операцій.

Методи, які використовувалися в процесі дослідження: абстрактно-логічний, порівняльний, графічний та кореляційно-регресійний аналіз.

Структура роботи. Основна частина роботи складається з трьох розділів. У першому розділі розглядаються та критично аналізуються існуючі українські та зарубіжні літературні публікації, що присвячені методичним підходам до поняття фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства. Розглядаються сучасні особливості контролю та регулювання імпортних операцій підприємства, проводиться бібліометричний аналіз публікацій на тему імпорту підприємств. У другому розділі наведена загальна характеристика АТ «Технологія», зроблено структурно-динамічний та горизонтальний аналіз фінансової звітності підприємства, наведено організацію системи внутрішнього контролю та управління імпортними операціями, розглянуто практичну реалізацію фінансового механізму у сфері імпорту АТ «Технологія». У третьому розділі розглянуто зарубіжний досвід щодо шляхів покращення та методів оптимізації управління імпортними операціями підприємств та наведено рекомендації щодо вдосконалення фінансових механізмів управління імпортними операціями досліджуваного підприємства

Фактологічну основу роботи складають матеріали періодичних видань, наукова література, методичні вказівки та інструкції щодо проведення та управління імпортними операціями АТ «Технологія». Тему, роботи досліджено у працях багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Методичні підходи до поняття фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства: український та зарубіжний досвід

Фінансовий механізм є найбільш динамічною частиною фінансової політики підприємства, який має швидко реагувати на всі сучасні особливості в економічній і соціальній сферах країни [35]. Фінансовий механізм - це досить складна система, яка дозволяє управляти фінансовою діяльністю підприємства у всіх його сферах. Детальніше розібратись з поняттям фінансового механізму ми можемо завдяки дослідженню цієї тематики у працях багатьох науковців. Як зазвичай, при дослідженні будь-якої актуальної теми, ми не знайдемо єдиної думки щодо визначення поняття «фінансовий механізм», тому основні результати аналізу публікації українських та зарубіжних авторів наведемо в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Аналіз поняття фінансових механізмів управління

Автор, джерело	Визначення
М. М. Артус, [2]	Фінансовий механізм — це фінансовий менеджмент, тобто схема управління фінансами, яка включає механізми управління фінансовими відносинами і грошовими фондами.
І. В. Зятковський, [15]	Фінансовий механізм підприємства — це сукупність форм і методів формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення фінансової діяльності підприємства.
В. В. Перков, О. І. Мельник, [31]	Фінансовий механізм – це методологічні, організаційно-правові положення та заходи, що визначають функціонування фінансів в діяльності підприємства, їх практичне використання для досягнення цілей і завдань.
К. Bańkowska, Annalisa Ferrando, Juan Angel Garcia, [1]	Фінансові механізми - мають вирішальне значення для підприємств, коли вони перебувають у різних економічних умовах, таких як наслідки фінансової кризи або в періоди технологічних інновацій.
Н. Л. Марусяк, [24]	Фінансовий механізм – механізм, мета якого це— максимізація результатів від виконуваних функцій, зокрема забезпечення діяльності необхідними фінансовими ресурсами для ефективного функціонування підприємства. А більш в широкому розумінні — це максимізація прибутку, капіталізація (ринкової вартості) та забезпечення платоспроможності (ліквідності) підприємства з метою задоволення інтересів власників.

Продовження таблиці 1.1

М. Д. Бедринець, [4]	Фінансовий механізм – набір конкретних фінансових важелів та методів впливу на нагромадження, використання фінансових ресурсів для забезпечення функціонування й розвитку суб'єктів господарювання, державних структур і населення. Фінансовий механізм складається з таких основних елементів: — фінансові інструменти; — фінансові методи; — фінансові важелі; — інформаційне, нормативно-правове, ресурсне та організаційне забезпечення
----------------------	---

Виходячи з таблиці 1.1 можемо зробити висновки, що фінансовий механізм – це така сукупність методів управління фінансами підприємства, яка допомагає максимально ефективно використовувати фінансові ресурси підприємства та забезпечує досягнення цілей стратегії підприємства.

Однією з ланок фінансового механізму підприємства є механізм проведення імпорتنих операцій. Імпорتنі операції - це діяльність, що пов'язана з закупівлею та ввезенням в Україну іноземних товарно-матеріальних цінностей для їх наступної реалізації на внутрішньому ринку або використання у виробничо-господарській діяльності [3]. Основними нормативно правовими документами, що регулюють імпорتنу діяльність є Митний кодекс України [23] та Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [11]. Обсяги імпорتنих операцій в Україні щорічно зростають. Загалом імпорتنі операції бувають різні. Розділяють їх за самими умовами закупівлі та ввезення – імпорт товарів на умовах кредиту, придбання на умовах бартерних угод або навіть імпорт як безоплатна допомога (зараз наприклад так ввозять гуманітарну допомогу в Україну), за умовами оплати – це може бути купівля товарів на умовах передоплати, післяплати (відтермінування платежу) або оплата по факту, та звичайно за способом доставки – повітряний, залізничний, морський транспорт або автотранспорт. Зараз в Україні найпопулярніший автотранспорт, але раніше популярністю також користувався морський – на умовах СІФ Одеса (доставка в порт Одеси). Класифікацію тих операцій, які відносяться саме до імпорتنих можемо побачити на рисунку 1.1.

За способом доставки

- повітряний транспорт
- залізничний транспорт
- автотранспорт
- морський транспорт

За принципом оплати

- передплата
- оплата по факту
- післяплата

За умовами ввезення товарів

- придбання на умовах кредиту
- у порядку бартерних угод
- як безоплатна допомога

Рисунок 1.1 – Класифікація імпорتنних операцій підприємства

*Створено автором на основі [3]

Розглянемо думки різних авторів щодо сутності поняття управління імпортною діяльністю підприємства. Основні результати аналізу публікацій вчених та дослідників наведемо в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Аналіз поняття управління імпортною діяльністю

Автор, джерело	Визначення
Л. Б. Бушовська, О. В. Поплавська [5]	Управління експортно-імпортними операціями на підприємстві загалом розглядається як спосіб врегулювання виробничих процесів в цілях підвищення ефективності використання конкурентного потенціалу та забезпечення економічної безпеки підприємства. Сучасна концепція управління експортно-імпортними операціямипередбачає при формуванні відповідного механізму використання ефективного методичного прийому стратегічної сегментації і виділення інструментарію проектування та забезпечення поставлених завдань.
І. М. Манаєнко [16]	Управління імпортною діяльністю - це сукупність взаємозалежних дій з ціллю підвищення ефективності щодо купівлі продукції суб'єктами підприємництва певної країни у зарубіжного контрагента з метою її подальшої реалізації та споживання на території країни-імпортера.

Продовження Таблиці 1.2

О.О. Бененсон [30]	Сукупність управлінських практик, що сприяють досягненню високих результатів діяльності підприємства зокрема і його овнішньоекономічною діяльністю.
С. О. Пермінова, М. О. Тях [33]	Це стратегії імпортої діяльності, в якій визначається місія та цілі підприємства, здійснюється оцінка зовнішніх і внутрішніх факторів навколишнього середовища із залученням відповідного інструментарію, оцінюється потенціал підприємства, аналізуються альтернативні стратегії імпорту та здійснюється їх вибір.

Отже, з усього вищезазначеного, можемо сформулювати визначення поняття фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства. Фінансовий механізм управління імпортними операціями підприємства – це така система або набір фінансових інструментів, методів та стратегій, що використовуються для забезпечення ефективного управління діяльністю підприємства щодо здійснення імпортних операцій.

Управління імпортними операціями підприємства здійснюється виходячи з результатів аналізу ринкової ситуації та тенденцій її зміни, а також з урахуванням ймовірної реакції ринку на рішення, що приймаються керівництвом компанії. Основними завданнями аналізу управління імпортними операціями підприємства є:

- вивчення характеристик міжнародного ринку;
- аналіз потенційних можливостей ринку;
- аналіз розподілу часток ринку між підприємствами чи компаніями;
- короткострокове та довгострокове прогнозування;
- дослідження реакції конкурентів на зміну ринкових умов [7].

Загалом на сьогодні тема дослідження фінансових механізмів імпортних операцій є дуже актуальною та популярною. Задля детального огляду популярності теми імпорту загалом проаналізуємо та оцінимо динаміку публікацій за допомогою бібліометричного аналізу даних. Для цього ми обрали базу даних Scopus [26], бо вона є однією з найавторитетніших, та надає можливість у необхідному обсязі завантажувати бібліографічні дані [12].

Спочатку ми проаналізували динаміку публікацій за тематикою імпорту з першої публікації до жовтня 2023 р., для аналізу даних було зібрано 2129 публікацій (Рисунок 1.2).

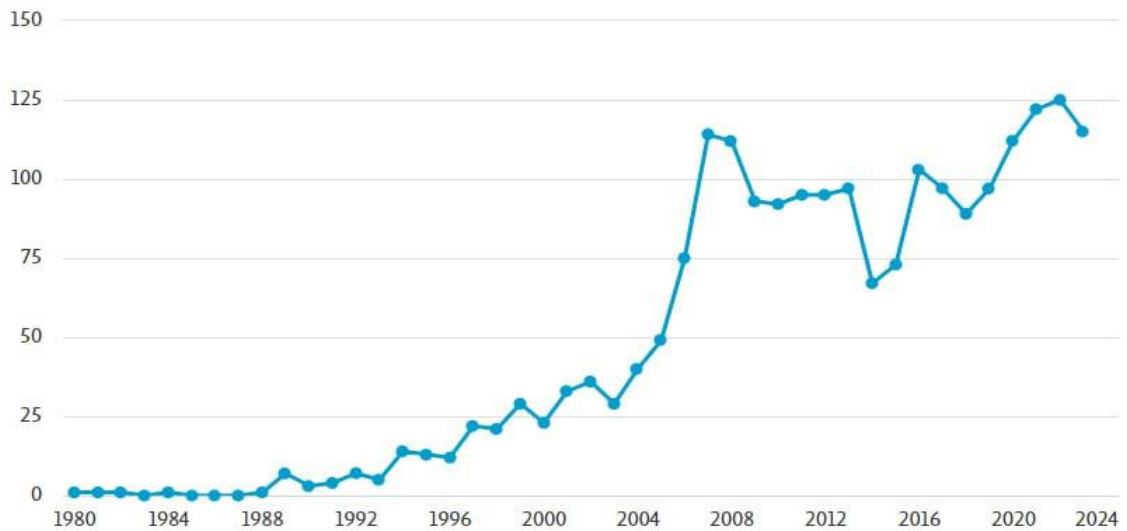

Рисунок 1.2 – Кількість публікацій за тематикою імпорту з моменту першої публікації до жовтня 2023 р. [26]

Як ми бачимо з діаграми кількість публікацій на тему імпорту поступово зростає, тобто інтерес до даної теми підвищується. Треба зазначити що найперша наукова стаття на тему імпорту була опублікована 1980 р. З рисунку бачимо, що найбільше публікацій було оприлюднено 2008 року, потім був деякий спад популярності даної теми для дослідження, але з 2014 року і до сьогодні тема стає все більш актуальною. Для візуалізації отриманих результатів використаємо програмне забезпечення VOSviewer (програмний інструмент для створення карт на основі даних з мережі для їх візуалізації та аналізу) [28]. При проведенні аналізу ключових слів, побудовано карту зв'язків між ними (type of analysis: cooccurrence; unit of analysis: all keywords). Загалом ми отримали 65 основних слів згрупованих на 9 кластерів, аналізуючи їх взаємозв'язок і виділяючи близькість у досліджуваній темі (Рисунок 1.3).

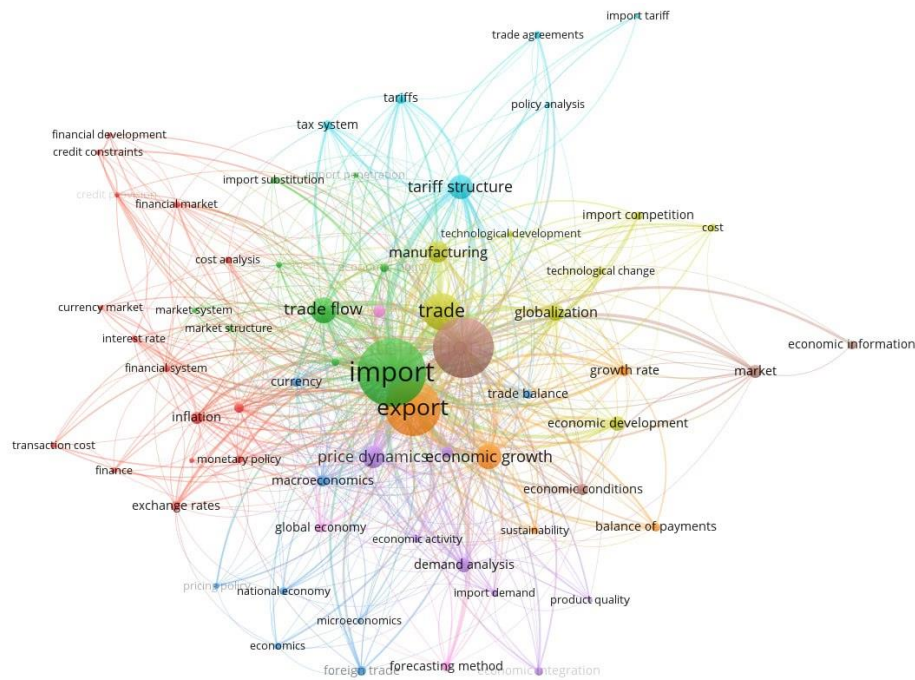

Рисунок 1.3 - Візуалізація найбільш вживаних термінів публікаціях, присвячених темі імпортних операцій

*Створено автором на основі публікацій бази даних Scopus [26, 28]

З рисунку видно, що одними з найвживаніших слів таких досліджень є import, export, trade, trade flow, currency. Кожен термін несе в собі інформацію про ступінь вивчення досліджуваної сфери, що дає можливість для виявлення найбільш трендових напрямків досліджень за тематикою імпорту та імпортних операцій в усьому світі.

1.2 Аналіз сучасного стану імпортних операцій в Україні

На сьогодні треба сказати, що імпорт в Україну починає поступово зростати. Українські підприємства оговтуються від коронавірусу та війни, та навчилися працювати в таких екстремальних умовах. Розглянемо статистику, наведену Державною службою статистики України. Нижче діаграма, на якій

порівнюється темпи зростання (зниження) імпорту товарів (у % до відповідного періоду попереднього року) (Рисунок 1.4)

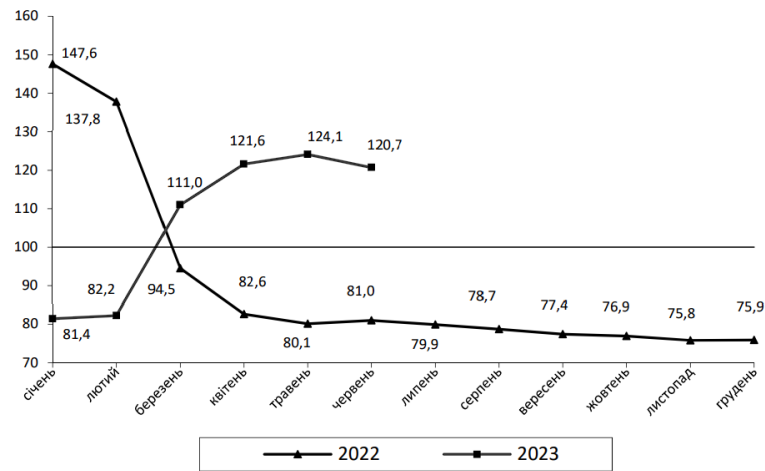

Рисунок 1.4 - Темпи зростання (зниження) імпорту товарів (у % до відповідного періоду попереднього року) [27]

Проаналізувавши наведену статистику, ми бачимо, що одразу після початку повномасштабного вторгнення (лютий 2022 року) імпорт в Україні знизився, причиною цього є окупація територій та майже повна зупинка економіки країни. У 2023 році як бачимо ситуація дещо нормалізувалась.

Загалом економічні явища достатньо різноманітні та характеризуються рядом ознак, що відображають певну відносність цих процесів і явищ один до одного. В одних випадках залежність між ознаками є досить тісною, а в інших – їх зв'язок ледь помітний. В роботі проаналізуємо що впливає, майже не впливає, або зовсім не впливає на обсяги імпорتنих операцій в Україні. Для цього будемо використовувати таке явище статистичних досліджень як кореляційно-регресійний аналіз.

Кореляційно-регресійний аналіз – це побудова та аналіз економіко-математичної моделі у вигляді рівняння регресії (рівняння кореляційного зв'язку), що відображає залежність результативної ознаки від однієї або кількох ознак факторів і надає оцінку міри тісноти зв'язків [29].

Основна задача кореляційно-регресійного аналізу полягає в кількісному визначенні тісноти зв'язку між двома ознаками при парному зв'язку і між результативними та декількома факторними ознаками при багатофакторному зв'язку і статистичній оцінці надійності встановленого зв'язку. Кореляційний аналіз дає змогу зробити свої висновки про силу взаємозв'язку між досліджуваними парами даних x і y , а регресійний - використовується для прогнозування однієї змінної (y) на підставі другої (x).

При застосування в нашій роботі кореляційно-регресійного аналізу ми виділили такі показники, залежність яких оцінюємо. Ми обрали за головний аналізуючий показник – загальні обсяги імпорту в Україну за 2023 рік (січень-вересень) та показники, які теоретично можуть мати вплив на обсяги імпорту – курс євро, рівень інфляції, обсяги експорту з України та середню вартість транспортування, логістики, тобто ввезення товарів в Україну з Європи. Нижче наведемо показники для аналізу в табличному вигляді (Таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Показники для кореляційно-регресійного аналізу

	Обсяги імпорту, млрд грн (Column 1)	Курс євро, грн (Column 2)	Рівень інфляції, % (Column 3)	Обсяги експорту, млрд грн (Column 4)	Логістика, грн (Column 5)
Січень	5043,8	39,04	100,8	3127,5	117120
Лютий	5134,7	39,59	100,7	3326,9	110852
Березень	5530	38,82	101,5	3836	97050
Квітень	4675,3	39,74	100,2	3028,6	119220
Травень	5048,9	40,13	100,5	3123,2	116377
Червень	5030,8	39,15	100,8	2961,5	113535
Липень	5223,5	39,7	99,4	2387,8	111160
Серпень	5459,4	40,32	98,6	2680,1	100800
Вересень	5400,7	39,74	100,5	2673,2	103324

Джерело: авторська розробка

На основі показників, наведених в таблиці 1.3 за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel ми провели кореляційний аналіз, його результати наведені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Результати проведення кореляційного аналізу

	Column 1	Column 2	Column 3	Column 4	Column 5
Column 1	1				
Column 2	-0,03244	1			
Column 3	-0,10099	-0,77374	1		
Column 4	0,054245	-0,58255	0,769669	1	
Column 5	-0,9367	0,055869	0,070229	-0,16343	1

Джерело: авторська розробка

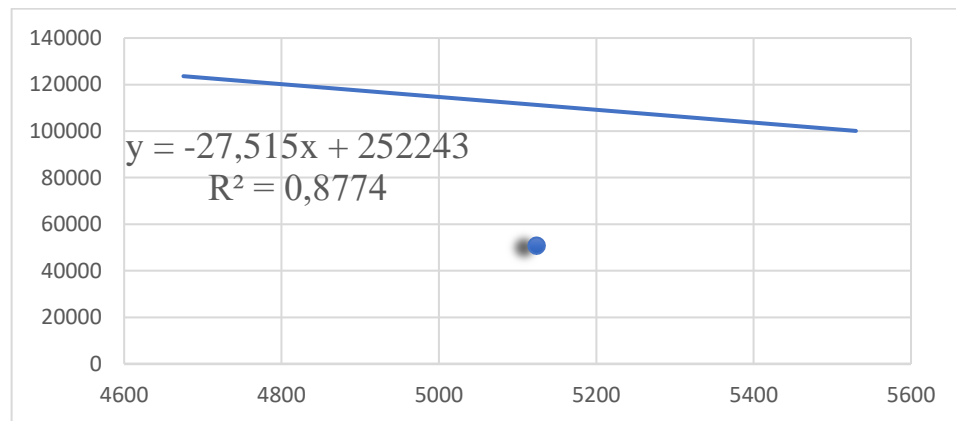
Проаналізувавши результати, наведені в таблиці 1.4, ми можемо сказати, що найбільше на обсяги імпорту в Україні, з усіх аналізованих факторів, впливає логістика. Це і не дивно, бо вартість логістики може нівелювати всю суть проведення імпортової операції, тобто за умови над дорогої вартості перевезення сировини, вигідніше може бути купити альтернативу в українських виробників чи постачальників. Також треба зазначити, що коефіцієнт кореляції є від'ємним, тобто зв'язок між обсягами імпорту та вартістю транспорту перевезення є зворотнім – коли збільшується одне – зменшується інше. Оскільки серед проаналізованих показників тісний зв'язок ми бачимо між обсягами імпорту та вартістю транспорту, то проведемо регресійний аналіз цих показників за допомогою пакету аналізу програмного забезпечення Microsoft Excel (Рисунок 1.5).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	SUMMARY OUTPUT								
2									
3	<i>Regression Statistics</i>								
4	Multiple R	0,93670338							
5	R Square	0,87741323							
6	Adjusted R Square	0,85990083							
7	Standard Error	99,5016689							
8	Observations	9							
9									
10	ANOVA								
11		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>			
12	Regression	1	496043,0052	496043	50,1024	0,0001974			
13	Residual	7	69304,07475	9900,58					
14	Total	8	565347,08						
15									
16		<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
17	Intercept	8677,63463	496,3881082	17,4816	4,9E-07	7503,8633	9851,40599	7503,863269	9851,40599
18	X Variable 1	-0,0318884	0,004505092	-7,07831	0,0002	-0,0425413	-0,02123557	-0,042541267	-0,02123557

Джерело: авторська розробка

Рисунок 1.5 – Результати проведення регресійного аналізу

Аналізуючи результати регресійного аналізу, можемо сказати, що одним з основних показників є R-квадрат (коефіцієнт детермінації). У ньому вказується якість моделі. У нашому випадку даний коефіцієнт дорівнює 0,877 або близько 87,7%. Це вказує на достатньо високу залежність між аналізованими показниками. Також інтерес представляє значення - Multiple R, який є коефіцієнтом кореляції моделі, як ми бачимо це значення ми вже отримували при проведенні кореляційного аналізу. Значення r знаходяться в діапазоні від -1 до $+1$. Чим ближче коефіцієнт кореляції до ± 1 , тим краще модель пояснює дані. На основі регресійного аналізу побудуємо графік з лінією тренду та додамо рівняння регресії (Рисунок 1.6).

Джерело: авторська розробка

Рисунок 1.6 – Точкова діаграма на основі регресійного аналізу

З рисунку видно, що ми отримали таке рівняння регресії:

$$y = -27,515x + 252243 \quad (1.1)$$

Отриманий результат можна інтерпретувати таким чином, що коефіцієнт при x показує, що якщо x збільшується на одну одиницю, то y зменшується на 27,515. Коефіцієнт нахилу показує, що якщо обсяги імпорту збільшуються на 1 млрд. грн., то витрати на логістику, тобто перевезення сировини зменшуються на 27,515.

Отже, кореляційно-регресійний аналіз, проведений в роботі, щодо впливу різних економічних факторів на обсяги імпорту в Україну, показав, що одним з головних чинників впливу є вартість транспорту (логістики). Яскравим підтвердженням цього є, той факт, що після блокування україно-польського кордону транспорт шалено виріс (в 2-3 рази) і обсяги імпорту в Україну на сьогодні значно зменшились.

1.3 Сучасні особливості нормативно-правового регулювання імпортних операцій в Україні

Сучасні реалії життя – світові кризи, збройні конфлікти та повномасштабне вторгнення в Україну – все це дуже підкосило український бізнес та загалом статус України як країни учасника міжнародної торгівлі.

Загалом імпортні операції в Україні регулюються такими нормативними актами:

– Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» - він визначає імпорт товарів (робіт, послуг) як купівлю (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України [11].

– Митне законодавство - митне оформлення товарів, що ввозяться в Україну, здійснюється на митниці за місцем державної реєстрації суб'єкта ЗЕД.

– П(С)БО 9 «Запаси» - цей стандарт бухгалтерського обліку визначає, як обліковувати товари, що імпортовані відповідно до контрактів купівлі-продажу.

Ці нормативні акти разом формують основу для регулювання імпортних операцій в Україні. Вони визначають правила та процедури, які слід дотримуватися при здійсненні імпортних операцій, включаючи митне оформлення, оподаткування та бухгалтерський облік на підприємстві.

Розглянемо сучасні особливості нормативно-правового регулювання імпорتنих операцій в Україні, зокрема вже в період повномасштабного вторгнення. В перший день військового вторгнення НБУ прийняв постанову № 18 від 24.02.2022 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» [32], якою було введено дуже суттєві обмежень, зокрема:

- зафіксовано офіційний курс станом на 24.02.2022;
- обмежено зняття готівки;
- заборонено видачу іноземної валюти;
- призупинено роботу валютного ринку, окрім продажу валюти;
- заборонені міжнародні валютні перекази;
- призупинено обіг електронних грошей.

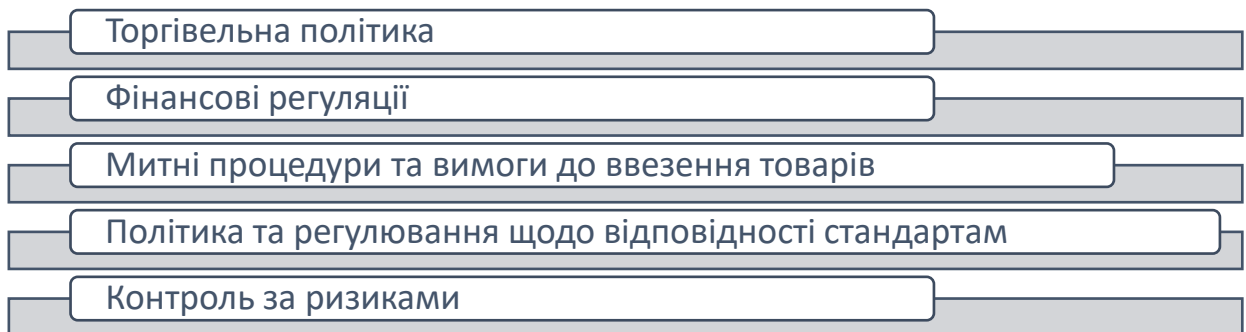
З введеними валютними обмеженнями таких масштабів бізнес стикнувся вперше за роки існування ринкової економіки в незалежній Україні. Фактично були зупинені всі операції із валютою та перекази коштів за кордон.

Для стримування відтоку валюти з України введено таке поняття як критичний імпорт. І суть полягала в тому, що імпортери могли купувати валюту для придбання тих товарів, що відносились до переліку товарів критичного імпорту, який затверджував Кабінет Міністрів України. Перелік товарів критичного імпорту зазнавав змін десятки разів та в кінцевому підсумку був скасований Кабміном влітку - 07.07.2022. Критичний імпорт – це перелік товарів, що потрібні державі в умовах воєнного стану. Його мета – обмежити виведення за кордон валюти та зміцнити національну економіку. Список товарів критичного імпорту постійно переглядається Урядом України для того, аби забезпечити вітчизняну промисловість устаткуванням та сировиною. Такі нововведення дуже ускладнили роботу українських підприємств, адже, здійснювати будь-які імпортні операції з купівлі товарів стало набагато важче. Купувати, тобто оплачувати товари та пересилати іноземну валюту за кордон було дозволено тільки за товари критичного імпорту. Це могло не тільки загальмувати, а і навіть зупинити діяльність багатьох українських підприємств, що б ще сильніше нашкодило українській

економіці. На щастя 9 липня 2022 року було скасовано всі обмеження щодо ввезення товарів в Україну, зокрема критичного імпорту.

На сьогодні українські підприємства майже оговтались та навчилися вести бізнес в умовах війни, але майже кожного дня знову стикається з новими і новими викликами. 6 листопада 2023 року польські перевізники розпочали блокаду українського кордону, що не могло не вплинути на імпорتنі операції українських підприємств. Фури з імпортними товарами просто не можуть потрапити в Україну та стоять в чергах на кордоні днями і тижнями. Це дуже підкосило діяльність українських підприємств, зокрема проведення імпорتنих операцій та ввезення сировини в нормальному режимі.

Загалом сучасні особливості контролю та регулювання імпорتنих операцій підприємства включають ряд аспектів, які відображаються на сучасних умовах міжнародної торгівлі та фінансових ринках (Рисунок 1.7).

Джерело: авторська розробка

Рисунок 1.7 – Сучасні особливості контролю та регулювання імпорتنих операцій підприємства

Як бачимо з рисунку 1.7, можемо виділити п'ять основних особливостей управління імпортними операціями підприємства. Розглянемо кожний аспект окремо. По перше, це торговельна політика – зміни в міжнародних торговельних угодах, встановлення тарифів та торговельних бар'єрів можуть впливати на імпорتنі операції підприємства. Врахування та вчасна адаптація до нових правил та умов торгівлі є ключовими для успішної реалізації імпорتنих операцій. По-друге, це фінансові регуляції – контроль за

валютними операціями, обмеження на валютний обмін та валютні курси, а також фінансова стабільність країни, все це може впливати на фінансові аспекти імпорту. Підприємство повинно враховувати ці фактори при плануванні своїх імпортних операцій. Далі – митні процедури та вимоги до ввезення товарів. Зміни у митних процедурах, правилах та вимогах до ввезення товарів можуть впливати на операційні витрати та часові рамки під час імпорту. Політика та регулювання щодо відповідності стандартам – застосування та відповідність до міжнародних стандартів якості, безпеки та інших нормативів може мати значний вплив на імпортні операції. Контроль за ризиками – з урахуванням глобальної нестабільності та змін на світових ринках, контроль за ризиками (валютними, політичними, логістичними) як ми уже знаємо стає надзвичайно важливим для успішного здійснення імпортних операцій.

Отже, сучасний світ вимагає від підприємства більш гнучкого та активного підходу до управління імпортними операціями, врахування ризиків та змін у регулюванні для забезпечення успішної та ефективної діяльності на міжнародних ринках.

2 АНАЛІЗ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ АТ «ТЕХНОЛОГІЯ»

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства

Technologia Group – група компаній, яка має виробничі майданчики та представництва в 5 країнах світу, експортує свою продукцію в 63 країни. Основний напрям діяльності компанії – виробництво закупувальних та пакувальних матеріалів для харчової промисловості та напоїв.

Виділимо такі напрями діяльності компанії :

- Виробництво шампанської капсули.
- Виготовлення термозбіжного та поліамінатного ковпака.
- Стандартна та сувенірна етикетка.
- Комбіновані матеріали: будівельна ізоляція, кабельна продукція.
- Гнучка упаковка, пакети Bag-in-Box.
- Пакувальні матеріали на основі фольги.
- Поліетиленова плівка.
- Мюзле, кліше.

АТ «ТЕХНОЛОГІЯ» – провідне підприємство з виробництва пакувальних матеріалів. Комплексний підхід у веденні проектів передбачає розробку дизайну, пошук найбільш вдалого технологічного рішення, якісної сировини для виробництва упаковки та доставка замовлення клієнту. До основних принципи роботи компанії треба віднести – комплексний підхід (зосередження на кожному окремому проекті, його унікальності від етапу закупки сировини, розробки дизайну та до промислового виробництва), стабільність виробництва (планування і автоматизація виробничих процесів) та професіоналізм (навчання і підвищення кваліфікації співробітників та формування професійних практичних навичок фахівців).

Компанія була створена у 1990 році в Україні, в місті Суми, на сьогодні – має свої офіційні представництва в різних країнах світу, в цьому році відбувся запуск другого виробничого майданчику в Україні – м. Тернопіль.

Наявність представництв у різних точках світу дозволяє компанії бути ближчими до клієнта та головне вирішувати поставлені завдання якісно, швидко і у термін. На рисунку 2.1 зображено мапу, з відміткою головних виробничих майданчиків компанії Technologia Group:

Рисунок 2.1 – Виробничі майданчики компанії Technologia Group [25]

Вектор розвитку досліджуваної компанії в області виробництва упаковки спрямований на постійне самовдосконалення, яке реалізується в системах виробництва, інновацій менеджменту і контролю якості продукції.

Згідно з аудитом міжнародної платформи EcoVadis, досліджувану компанію визнано, як надійного виробника в таких категоріях, як захист навколишнього середовища, створення гідних умов праці, чесне ведення бізнесу і безперебійне постачання [25].

Сучасне обладнання, розроблене і виготовлене провідними світовими компаніями, забезпечує виробництво упаковки високої якості. Компанія співпрацює з світовими лідерами в області постачання сировини та матеріалів для створення конкурентної продукції. Тому управління імпортними операціями є надважливою областю роботи досліджуваного підприємства.

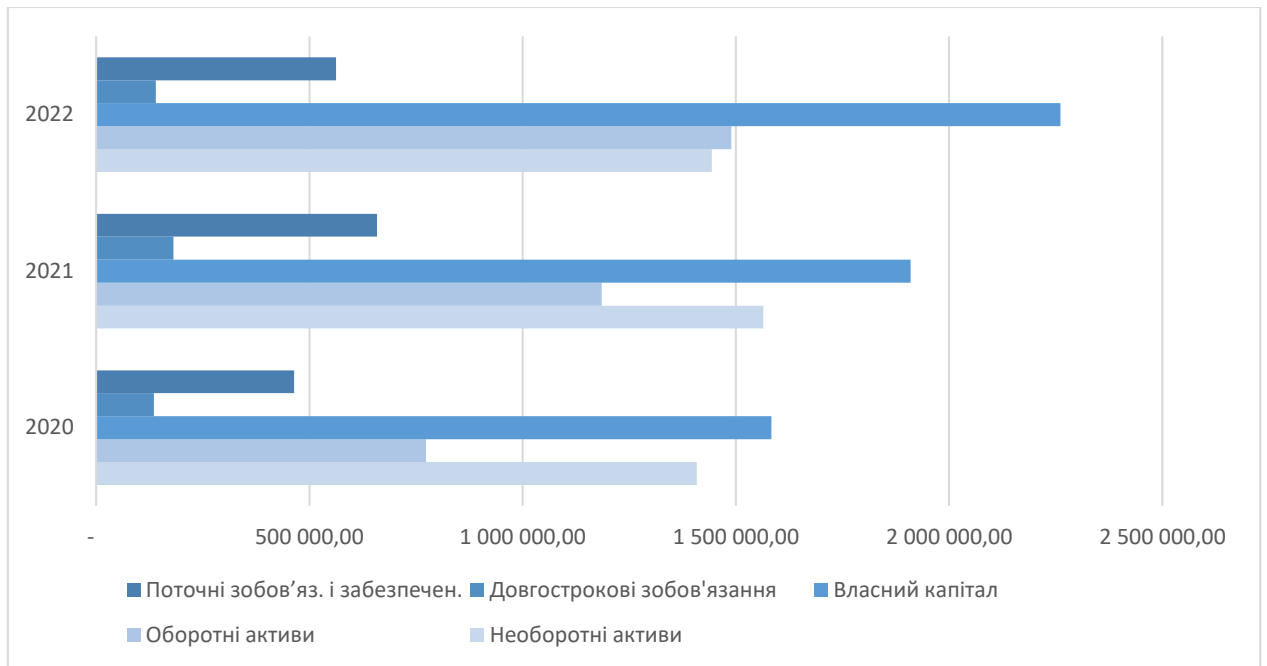
АТ «Технологія» є активним учасником зовнішнього ринку та міжнародної торгівлі. Зокрема, для виготовлення якісної продукції, компанія імпортує валову частку використовуваної у виробництві сировини – фольга, клей, жерсть, гранули поліетилену, гільзи картонні, фарби, лаки і тд. Компанія співпрацює з провідними постачальниками та імпортує сировину з багатьох країн світу: Фінляндія, Німеччина, Великобританія, Польща, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Італія, Сербія, Катар та Китай (Рисунок 2.2)

Джерело: авторська розробка

Рисунок 2.2 – Країни, з яких відбувається імпорт сировини

Наступним етапом, дослідження та характеристики роботи підприємства розглянемо основні показники фінансової звітності АТ «ТЕХНОЛОГІЯ», які демонструють ефективність здійснення виробничо-господарської діяльності. Дослідивши фінансову звітність АТ «Технологія» за останні три роки, наведемо основні показники звіту про фінансовий стан у вигляді діаграми (Рисунок 2.3)

Джерело: авторська розробка

Рисунок 2.3 – Структурно-динамічний та горизонтальний аналіз звіту про фінансовий стан АТ «Технологія» за 2020 – 2022 рр.

З рисунку 2.3 ми можемо наглядно побачити зміну структури активів і пасивів за досліджуваний період. Якщо детальніше розглянути активи (світлі кольори на діаграмі), можна сказати, що у 2020 році більшу їх частину займали необоротні активи, а у 2022 році ситуація кардинально змінилась та у структурі активів досліджуваного підприємства почали переважати оборотні активи, що свідчить про те, що підприємство активно використовує свої ресурси для забезпечення поточної діяльності. Розглянувши пасиви (темні кольори на діаграмі), бачимо, що з кожним роком власний капітал підприємства зростає, і займає більшу частку в структурі пасивів, що є позитивним сигналом щодо фінансової стійкості та незалежності підприємства.

Розглянемо загальну структуру управління на досліджуваному підприємстві: АТ «Технологія» має лінійно-функціональну структуру управління на чолі з Головою Правління (Рисунок 2.4).

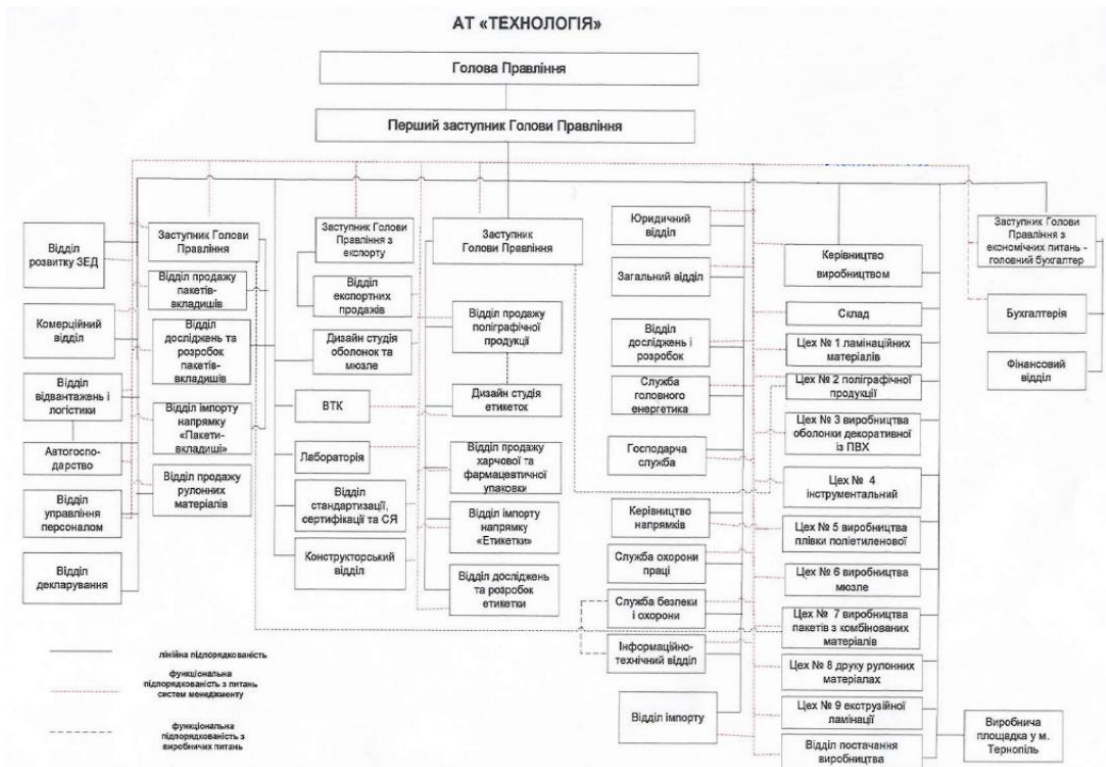

Рисунок 2.4 – Структура управління АТ «Технологія» [25]

Проаналізувавши рисунок 2.4, ми бачимо, що досліджуване підприємство має досить чітку, але і одночасно складну систему управління. Розглядаючи сферу управління імпортними операціями підприємства, бачимо, що за це відповідають відповідні відділи імпорту, які займаються безпосередньо пошуком сировини, постачальників, аналізом ринку, цінових пропозицій, пошуком найбільш вигідних умов закупок, ввезенням та документальним супроводженням сировини та все, що пов'язано з імпортними операціями на підприємстві.

2.2 Організація системи внутрішнього контролю та управління імпортними операціями АТ Технологія

Внутрішній контроль компанії – одна з головних функцій управління, яка є засобом зворотного зв'язку між компанією та органом її управління, що

інформує про дійсний стан справ у компанії і фактичне виконання управлінських рішень. Тобто, внутрішній контроль – це процес, який забезпечує відповідність функціонування компанії прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети. Основною його метою є об'єктивне вивчення фактичного стану справ, виявлення та попередження факторів і умов, які можуть негативно впливати на виконання прийнятих рішень і досягнення мети. Однією з головних цілей будь-якої компанії – є отримання прибутку, тому тут важливо контролювати фінансовий аспект діяльності компанії. Надважливо контролювати всі процеси діяльності підприємства – від імпорту сировини та обладнання, до експорту готової продукції клієнту.

Фінансовий аспект контролю та управління діяльності підприємства загалом полягає у встановленні реального стану справ щодо його фінансово-господарської діяльності і спрямований на забезпечення законності фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів з метою ефективного соціально-економічного розвитку усіх суб'єктів фінансових правовідносин. Головною метою контролю та управління діяльності підприємства є перевірка виконання і забезпечення реалізації всіх управлінських рішень у галузі фінансової діяльності та попередження можливих кризових явищ. Зокрема, розглядаючи фінансовий механізм управління імпортними операціями треба зазначити, що це досить важливий інструмент для подальшої ефективної діяльності підприємства. Від ефективного та фінансового правильного процесу закупівлі сировини для виробництва продукції підприємства залежать подальші фінансові результати – собівартість продукції, її ціна, та звісно прибутки підприємства. Успішне управління фінансовими механізмами імпортних операцій залежить від чіткої структури управління підприємством загалом.

Аналізуючи діяльність відділу імпорту досліджуваного підприємства та загалом управління імпортними операціями, треба сказати, що процедури

імпорту та реєстрації товарних потоків, що стосуються надходження товарів на підприємство, можуть охоплювати:

- замовлення сировини, товарів;
- підтвердження замовлення постачальником;
- відправлення товарів їх постачальником;
- контроль за вимогами до супровідної документації;
- транспортування товарів безпосередньо до підприємства.

Замовлення товарів відбувається згідно з потребою виробництва на певний період. Відповідальний менеджер спілкується з постачальниками товарів, узгоджує умови оплати, відтермінування, строки готовності замовлення, умови доставки та ціни. Далі у встановленій формі (word документ, сайт постачальника, електронна пошта) замовляються потрібні товари. Підтвердження замовлення - постачальник підтверджує замовлення, надає відповідний документ. Менеджер вносить своє замовлення в електронну систему BAS ERP (Business automation software for enterprise resource planning) (BAF), зазначаючи замовлені товари, ціни та умови поставки. Відправлення товарів постачальником відбувається в домовлений строк на узгоджених умовах. В день відвантаження постачальник надає менеджеру потрібні документи на відвантаження – видаткову накладну, ТТН (CMR – міжнародний транспортний документ), рахунок, сертифікати якості, сертифікати походження, пакувальні листи та інші необхідні документи. Менеджер проводить замовлення в BAF «До надходження», зазначаючи всю необхідну інформацію (номер видаткової накладної, ТТН), дату відвантаження та орієнтовну дату надходження товару на склад підприємства. Крім того, що постачальник має надати пакет всіх необхідних документів, існують дуже важливі нюанси. Для імпортних поставок: постачальник має надати оригінал документу, який буде вказувати на країну походження товарів, що на сьогодні є дуже важливим при ввезенні матеріалів в Україну. Менеджер в день відвантаження робить переклад інвойсу (рахунку) з англійської на українську мову для митних цілей та подальшого розмитнення товарів. Транспортна

компанія доставляє товар від складу постачальника до складу покупця у належному вигляді. Декларант подає всі необхідні документи до митниці, у разі необхідності сплачується мито на ввезення товару, якщо на цей товар немає преференції (залежить від технічних характеристик товару, його походження та інше) товар розмитнюється (отримуємо митну декларацію на товар). Далі склад підприємства приймає товар згідно товаросупровідних документів. На цьому імпортна операція завершується.

Розглянемо детальну схему проведення операцій з імпорту досліджуваного підприємства (Рисунок 2.5).

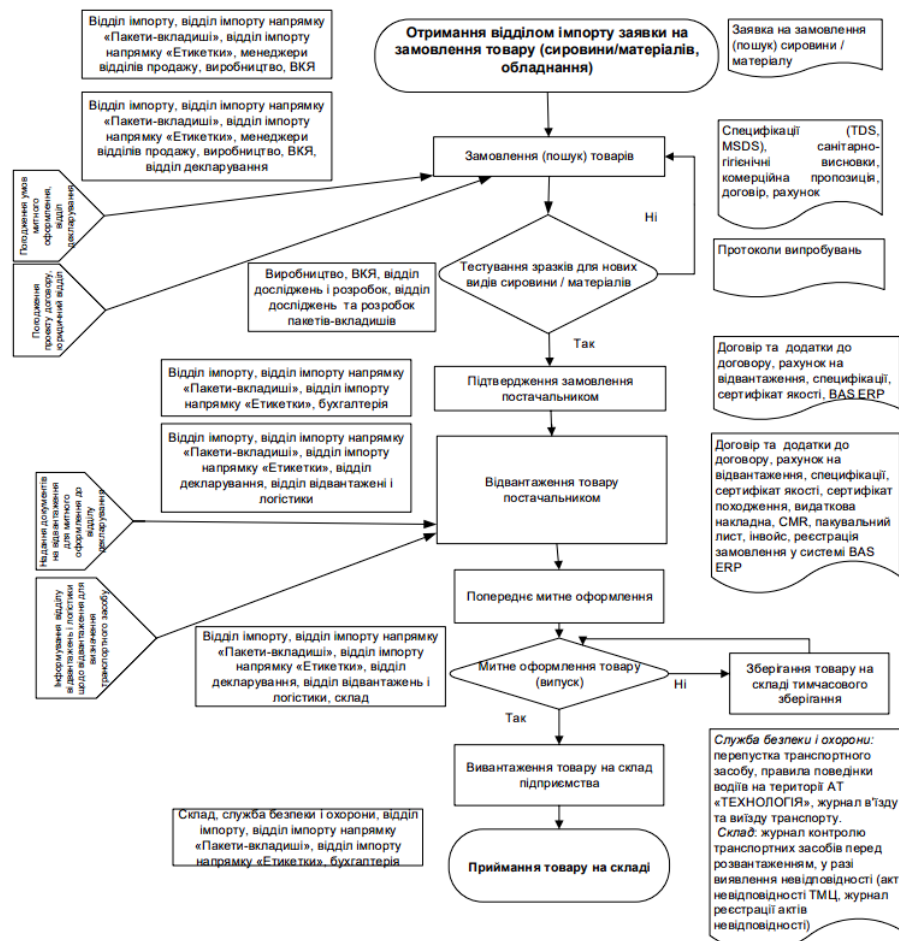

Рисунок 2.5 – Схема проведення операцій з імпорту АТ «Технологія» [25]

Проаналізувавши рисунок 2.5, бачимо, що загальна схема проведення операцій з імпорту на досліджуваному підприємстві є досить зрозумілою, що

допомагає всім зацікавленим сторонам чітко знати та розуміти свої обов'язки. Між всіма етапами, зображеними на рисунку існує тісний взаємозв'язок, без правильного виконання будь якого з них неможливо ефективно та правильно реалізувати кожен наступний.

Підприємство, яке закуповує товар у іноземних постачальників, несе витрати, такі як вартість товару, транспортні витрати та організаційні витрати. Вартістю товару виступає контрактна ціна імпортованого товару. Витратами на доставку товару від продавця до покупця вважаються транспортні витрати. Організаційними витратами зазначаються витрати підприємства, які забезпечили укладання контракту, митні збори тощо. Імпортні витрати дорівнюють сумі вартості товару, транспортних та організаційних витрат [13].

Розглянемо практичний кейс, в якому ми порівняємо ефективність проведення імпортової операції на досліджуваному підприємстві. Для цього розрахуємо імпортні витрати (ІВ) на закупівлю товару Х, наприклад з Німеччини, на який ми будемо сплачувати мито у розмірі 5% при ввезенні і порівняємо результат з вартістю такого ж товару, але закупленого в Україні. Нехай, ціна товару Х – 1500 євро/тона, транспортні витрати на доставку цього товару з Німеччини в м. Суми – 200 євро/тона. На основі практичних знань, зібраних під час практики на підприємстві у відділі імпорту, наведемо формули для розрахунку та визначимо імпортні витрати. Тоді імпортні витрати на закупівлю цього товару будуть дорівнювати:

$$ІВ = \text{Ціна товару} + \text{транспортні витрати} + \text{митні збори} \quad (2.1)$$

Як ми бачимо, для розрахунку нам потрібно дізнатись суму митних зборів. В нашому кейсі, для ввезення товару Х ми маємо сплатити мито у розмірі 5%, тому розраховуючи митні збори, маємо це врахувати:

$$\text{Митні збори} = ((\text{Ціна товару} * 0,05) + \text{Ціна товару}) * \text{ПДВ} \quad (2.2)$$

Отже, розрахуємо митний збір на ввезення товару X:

$$\text{Митні збори} = (1500 * 0,05) + 1500 * 0,2 = 315 \text{ євро} \quad (2.3)$$

Тепер ми маємо всі дані для розрахунку імпортних витрат на ввезення товару:

$$ІВ = 1500 + 200 + 315 = 2015 \text{ євро} \quad (2.4)$$

Отже, ціна товару X, завезеного з Німеччини в Україну для підприємства буде 2015 євро. Ціна цього ж товару X на внутрішньому ринку України (ВІв.р) - 2500 євро. Далі розрахуємо економічний ефект проведенні імпортної операції. Вважається, що чим більше значення показника економічного ефекту, тим більше підприємство отримує прибутку, а імпортну діяльність можна вважати ефективною. Економічний ефект імпорту (Ее.і.) розраховується за формулою:

$$Ее.і. = ВІв.р. - ІВ, \quad (2.5)$$

де Ее.і – економічний ефект імпорту;

ВІв.р. – вартість імпортної продукції на внутрішньому ринку;

ІВ – витрати на придбання імпортної продукції.

Розрахуємо економічний ефект імпорту (Ее.і.) даного кейсу за формулою:

$$Ее.і. = 2500 - 2015 = 485 \text{ євро} \quad (2.6)$$

Отже, бачимо, що проведення імпортної операції в даному кейсі є економічно вигідним рішенням, якщо б наприклад ціна для закупки в Україні була 1900 євро, то доцільніше купити товар в Україні, не витрачаючи час і сили на проведення імпортної операції.

Отже, як бачимо управління імпорнтними операціями на підприємстві є дуже насиченим процесом, що потребує чіткого розуміння всіх аспектів та особливостей роботи. Аналізуючи все вищезазначене, треба сказати, що на підприємстві є досить чіткі механізми управління імпорнтними операціями, що дуже впливає на ефективність роботи підприємства в цілому.

Розглядаючи діяльність АТ «Технологія», а саме обсяги імпорнтних операцій, треба сказати, що ця інформація є конфіденційною, та не може бути представлена згідно Статуту підприємства. Для цілей аналізу та прослідковування певної тенденції, наведемо таблицю, яка покаже теоретично можливі показники щодо проведення імпорнтних операцій, які не є реальною статистикою: можливі об'єми закупівель підприємства, за останні 5 років з різних країн світу, теоретичну середню ціну за 1 тону сировини, середні транспортні витрати та порівняємо ці показники з фінансовими результатами діяльності підприємства за досліджуваний період (Таблиця 2.1):

Таблиця 2.1 – Теоретичні дані для аналізу ефективності проведення імпорнтних операцій АТ «Технологія» за 2018-2022 рр. (дані не є реальною статистикою діяльності підприємства, а наведені лише для цілей аналізу)

Рік	Об'єми імпорту, тон	Середня ціна, тис.грн/тону	Транспортні витрати, тис.грн/тону	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Чистий дохід від реалізації продукції за період, тис. грн
2018	6500	30	60	1 130 501	1 559 192
2019	5487	40	70	1 315 159	1 675 916
2020	6420	30	80	1 168 075	1 576 759
2021	6156	45	90	1 655 058	2 156 914
2022	4020	50	110	1 396 973	2 071 147

Джерело: авторська розробка

Виходячи з теоретичних даних таблиці 2.1, можемо загалом сказати, що об'єми імпорту сировини підприємством коливалися найбільші об'єми були в 2018, 2020 і 2021 роках, а найменші - в 2022 році, що звичайно пов'язано з повномасштабним вторгненням та тимчасовою зупинкою роботи підприємства. Середня ціна за 1 тону сировини зростала, що свідчить про

зростання вартості імпортованої сировини на світовому ринку. Транспортні витрати також зростали, що може бути пов'язано з підвищенням тарифів на перевезення, збільшенням відстані між країнами-постачальниками та країною-споживачем, а також з ускладненням митних процедур. Собівартість реалізованої продукції та чистий дохід від реалізації продукції залежали за період від об'ємів імпорту, середньої ціни та транспортних витрат.

Загалом, можна сказати, що теоретична ефективність імпортних операцій АТ «Технологія» була найвищою в 2021 році, коли дохід від реалізації продукції перевищив собівартість на 501 856 тис.грн, а найнижчою - в 2020 році, коли ця різниця становила лише 408 684 тис.грн.

Проведемо кореляційно-регресійний аналіз наведеної статистики, щоб дізнатись, що могло найбільше вплинути на об'єми імпорту, собівартість реалізованої продукції та загалом на чистий дохід від реалізованої продукції. За допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel ми провели кореляційний аналіз, його результати наведемо в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Результати проведення кореляційного аналізу

	<i>Column 1</i>	<i>Column 2</i>	<i>Column 3</i>	<i>Column 4</i>	<i>Column 5</i>
Column 1	1				
Column 2	-0,80528	1			
Column 3	-0,7565	0,813733	1		
Column 4	-0,27499	0,788755	0,579801	1	
Column 5	-0,52992	0,901476	0,807649	0,921013	1

Джерело: авторська розробка

З таблиці 2.2, ми можемо побачити, що між наведеними показниками існує досить тісний зв'язок. Між обсягами імпорту та всіма іншими показниками - зв'язок зворотній, тобто при зменшенні цих факторів (ціни, вартості логістики) обсяги імпорту будуть збільшуватись. Найбільше на обсяги імпортних операцій впливають середні ціни сировини (0,805), далі – транспортні витрати (0,757). З дослідження загальної статистики імпортних операцій по Україні, ми вже визначили, що на імпорт дуже впливає вартість логістики, що ми також бачимо

досліджуючи підприємство. Але тут найбільший зв'язок прослідковується між імпортом та середніми цінами на сировину. Для повної картини, проведемо регресійний аналіз цих показників за допомогою пакету аналізу програмного забезпечення Microsoft Excel (Рисунок 2.6).

SUMMARY OUTPUT								
<i>Regression Statistics</i>								
Multiple R	0,805284076							
R Square	0,648482444							
Adjusted R Square	0,531309925							
Standard Error	704,243784							
Observations	5							
<i>ANOVA</i>								
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>			
Regression	1	2744849,278	2744849,278	5,534424373	0,100075148			
Residual	3	1487877,922	495959,3073					
Total	4	4232727,2						
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	9328,609375	1567,338012	5,951881026	0,009485157	4340,64031	14316,57844	4340,64031	14316,57844
X Variable 1	-92,615625	39,36842434	-2,352535732	0,100075148	-217,9035216	32,6722716	-217,9035216	32,6722716

Джерело: авторська розробка

Рисунок 2.6 – Результати проведення регресійного аналізу

Провівши регресійний аналіз наведених даних бачимо, що коефіцієнт детермінації дорівнює 0,648 або близько 64,8%. Отже, можемо сказати, що обсяг імпорتنих операцій на 64,8% залежить від ціни сировини на міжнародному ринку.

З дослідження наведеної статистики, можемо зробити висновок, що проведення імпорتنих операцій на підприємстві буде ефективною тільки у разі вигіднішої ціни імпорتنих витрат, порівнюючи з закупівлею цієї ж сировини на внутрішньому ринку. А загальний фінансовий результат, собівартість реалізованої продукції залежить від ефективності проведення імпорتنих операцій. Для більш точної оцінки ефективності імпорتنих операцій потрібно враховувати і інші фактори, такі як якість сировини, конкурентоспроможність продукції, попит на ринку, ризики зовнішньоекономічної діяльності тощо. Отже, дуже важливим для діяльності підприємства є управління імпортними операціями.

2.3 Фінансові інструменти та методи управління ризиками, практична реалізація фінансового механізму у сфері імпорту АТ «Технологія»

Фінансовий механізм управління імпортними операціями підприємства доцільно розглядати як сукупність валютних, фінансових та кредитних методів, інструментів та важелів впливу на зовнішньоекономічну діяльність. Ефективний фінансовий механізм управління імпортною діяльністю дуже важливий, оскільки надає можливість максимально ефективно використовувати наявний потенціал. Тому відрегульований та чітко функціонуючий фінансовий механізм є важливою частиною системи імпортних відносин і його слід розглядати як систему фінансових відносин, яка, спираючись на світовий досвід, забезпечить реалізацію інтересів підприємства у імпортних стосунках [21].

Підприємство має ретельно аналізувати свої потреби та всі зовнішні обставини, щоб обрати оптимальний фінансовий механізм управління операціями у сфері імпорту, який відповідатиме потребам та стратегії діяльності підприємства.

До фінансових інструментів управління імпортними операціями підприємства належать:

1) Форвардні угоди (Forward Contracts): Це угоди, за допомогою яких підприємство може зафіксувати обмінний курс на майбутню дату для захисту від коливань валютних курсів.

2) Опціони на валюту (Currency Options): Дозволяють підприємству купувати або продавати валюту за фіксованою ціною на певну дату. Це дозволяє захистити себе від ризику зміни валютних курсів.

3) Факторинг (Factoring): Це фінансовий інструмент, коли підприємство може продати свої вимоги до платежів за імпортні товари (дебіторську заборгованість) факторинговій компанії за зниженою ціною для

швидкого отримання коштів та зменшення ризику неплатоспроможності покупців.

4) Ліміт кредитування (Credit Limits): Встановлення максимального обсягу кредиту, який може бути наданий певному імпортеріві або постачальнику для зменшення ризику неплатоспроможності.

5) Страхування ризику неплатежів (Trade Credit Insurance): Це вид страхування, який покриває втрати від неплатежів покупців.

6) Диверсифікація постачальників: Наявність різних джерел постачання та постачальників для зменшення ризику пов'язаних з можливими проблемами у роботі одного з них.

Всі ці фінансові інструменти допомагають зменшити фінансові ризики та оптимізувати управління грошовими потоками під час здійснення імпортних операцій підприємства. Вибір конкретних інструментів може залежати від конкретних потреб та стратегій підприємства.

Проаналізувавши діяльність АТ «Технологія», зокрема у сфері імпорту можна сказати, що практична реалізація фінансових механізмів управління імпортними операціями включає декілька важливих кроків, які допомагають зменшити ризики та покращити ефективність імпорту на підприємстві. До цих кроків можемо віднести такі:

1. Аналіз можливих ризиків імпортних операцій – на цьому етапі менеджер відділу імпорту підприємства досліджує всі можливі ризики, з якими може стикнутися підприємство під час імпортних операцій. До таких ризиків можна віднести зміну валютних курсів, затримки в поставках, проблеми при транспортуванні, форс-мажори постачальників та інше.

2. Вибір та застосування фінансових інструментів – проаналізувавши можливі ризики, обираються такі інструменти, які допоможуть зменшити ці ризики. Це можуть бути страхування вантажів, укладання угод для фіксації курсу.

3. Укладання угод, контрактів, договорів – з усіма постачальниками менеджер відділу імпорту разом з юридичним відділом має узгодити та

укласти договір, контракт чи угоду, що дозволить захистити підприємство від можливих фінансових ризиків.

4. Після впровадження фінансових механізмів важливо систематично відслідковувати та оцінювати їх ефективність, що дозволить вчасно вносити корективи та вдосконалювати стратегію управління ризиками в сфері імпорتنих операцій.

5. Пошук оптимальних рішень - постійний аналіз та пошук оптимальних рішень є ключовим аспектом для ефективного управління ризиками у сфері імпорту. Зміна умов ринку та фінансового середовища вимагає вчасного коригування стратегії.

Дуже важливо вчасно реагувати на будь-які зміни навколишнього середовища – зміни митного законодавства щодо ввезення будь-яких матеріалів в Україну, зміни щодо правил перевезення, зміни українського та міжнародного законодавства, зміни політичної та соціальної ситуації в світі та в Україні. Це все допоможе уникнути зайвих проблем та ефективно управляти ризиками у сфері імпорту. Управління всіма можливими ризиками імпорتنих операцій включає в себе використання різноманітних фінансових інструментів та методів для зменшення впливу негативних факторів, що можуть виникнути при здійсненні міжнародних операцій.

На сьогодні в Україні та світі як відомо дуже напружена ситуація. Війни, зміни законодавства, конфлікти різних країн, напружена соціальна атмосфера – все це не може не пливати на міжнародну торгівлю, зокрема на проведення імпорتنих операцій. Тому сьогодні як ніколи є дуже важливим на практиці застосовувати всі можливі фінансові інструменти управління імпортними операціями, які підходять підприємству, виходячи з його стратегії та можливих ризиків. Наведемо фінансові інструменти, які слід застосовувати підприємству, що допоможе оптимізувати витрати, мінімізувати ризики та підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності:

– фінансове планування - розробка детальних планів доходів та витрат, пов'язаних з імпортними операціями.

- бюджетування - встановлення бюджетних обмежень для контролю фінансових потоків.
- управління валютними ризиками - хеджування та інших фінансових інструментів для захисту від можливих коливань валютних курсів.
- кредитування та фінансування - залучення зовнішнього фінансування для покриття витрат на імпорт.
- управління ланцюгами поставок - оптимізація логістики та зниження витрат на транспортування та зберігання.
- митне оформлення - ефективне управління митними процедурами для зменшення часу та витрат.
- податкове планування - використання податкових пільг та оптимізація податкових зобов'язань.
- страхування - захист від можливих збитків або затримок у поставках.

Говорячи про діяльність досліджуваного підприємства, то тут ми можемо побачити застосування багатьох з наведених інструментів, які допомагають максимально ефективно проводити управління імпортними операціями. Основні аспекти реалізації фінансових механізмів управління імпортними операціями у процесі діяльності АТ «Технологія» можемо зобразити схематично (Рисунок 2.7).

Джерело: авторська розробка

Рисунок 2.7 – Фінансові механізми управління імпортними операціями АТ «Технологія»

Проаналізувавши діяльність досліджуваного підприємства, серед основних фінансових механізмів управління імпортними операціями можемо виділити такі - фінансовий аналіз, фінансове регулювання, планування імпортних операцій, страхування ризиків, диверсифікацію постачальників та проведення бюджетування щодо проведення імпортних операцій.

Отже, як ми бачимо, практична реалізація фінансового механізму у сфері імпорту полягає у виборі оптимальних комбінацій можливих фінансових інструментів та методів в залежності від стратегії та ризиків, з якими стикається підприємство в сфері своєї міжнародної діяльності, зокрема у сфері імпорту. Важливим є ретельно аналізувати ризики, враховуючи фінансові обмеження та можливості підприємства, що допоможе ефективно проводити свою діяльність, зокрема щодо управління імпортними операціями підприємства та застосування фінансових інструментів на практиці.

3 ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Шляхи покращення та методи оптимізації управління імпортними операціями підприємств

Вдосконалення механізму управління імпортними операціями підприємств передбачає проведення фундаментальних досліджень умов та аспектів розвитку імпортової діяльності, орієнтацію імпортової діяльності на тривалу перспективу та постійне її зростання, максимальне використання інтелектуально-творчого потенціалу персоналу.

У сучасному економічному середовищі фінансовий механізм підприємств ускладнюється та адаптується до зовнішніх факторів, наприклад, зростають вимоги та зобов'язання у сфері платежів, податків, дивідендів. Усі складові механізму мають оптимізувати та активізувати діяльність підприємства в цілому, до того ж задовольняючи інтереси різних учасників ринкових міжнародних відносин. Тому при розробці нових підходів до фінансових механізмів управління імпортними операціями підприємств необхідно передбачити можливість постійного вдосконалення та підвищення ефективності фінансового механізму [9].

Рекомендації щодо удосконалення імпортової діяльності на підприємстві розробляються за результатами проведеного аналізу. При цьому важливою задачею є врахування існуючого ресурсного потенціалу підприємства. Найважливішим кроком у розвитку імпортової діяльності підприємства є розробка дієвої стратегії імпорту, впровадження якої забезпечить підприємство стійкими конкурентними перевагами, дозволить підвищити ефективність ведення імпортних операцій зокрема та отримати додатковий прибуток [16]. Стратегія імпорту – це напрям діяльності підприємства, який полягає у здійсненні імпортних операцій і включає певний набір правил та

процедур, які необхідно враховувати при проведенні імпортової діяльності підприємства. Дані правила визначають уряд країни-імпортера та міжнародні закони, постанови і конвенції. Основа імпортової стратегії полягає у дослідженні рівня цін, технологічної якості імпортованої продукції, строків поставки і особливостей здійснення імпортних операцій [7].

Отже, основними шляхами покращення управління імпортними операціями підприємства є визначення стратегії імпорту, проведення фундаментальних досліджень умов та аспектів розвитку імпортової діяльності, максимальне використання інтелектуально-творчого потенціалу персоналу.

Ще одним напрямком покращення механізмів управління імпортними операціями підприємства є отримання статусу авторизованого економічного оператора (АЕО). В Європі програма АЕО стартувала ще 2008 року, після дворічного пілотного дослідження. Зараз у 27 країнах ЄС уже понад 16 000 сертифікованих компаній-АЕО, які отримують вигоду від спрощення митних формальностей і посиленої безпеки ланцюга поставок. За статистикою, понад 70% митних оформлень в Європі проходять за участі компаній-АЕО. «Авторизований економічний оператор (АЕО) – це підприємство, яке користується спеціальними спрощеннями та перевагами у відносинах з митними органами (спрощене декларування, виконання митних формальностей у першочерговому порядку, зниження ступеня ризику під час митного оформлення тощо)» [10]. Зміни в Митному кодексі України, які були прийняті 2019 року, запустили програму АЕО в Україні (Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів») [10].

Концепція АЕО заснована на стандартах безпеки Всесвітньої митної організації та орієнтована на дві мети: сприяння імпортерам і підвищення безпеки міжнародних поставок. Статус АЕО дозволяє скоротити кількість митних перевірок вантажів і запитів документів, наприклад для підтвердження митної вартості, а також прискорити проходження митних формальностей, дозволяє оформляти вантажі за своїм місцезнаходженням без заїзду на митні

термінали та оформляти вантажі за спрощеною митною декларацією в автоматичному режимі упродовж 15 хвилин. Відповідно до досвіду ЄС, економічний оператор отримує ряд прямих і непрямих вигод за рахунок статусу АЕО. Підприємство оптимізує свою повсякденну діяльність, оскільки вона стає більш передбачуваною і гнучкою (наприклад, ризик затримки товару на митниці фактично зменшується до мінімуму) [6]. «Для того аби стати АЕО в Україні, компанія повинна відповідати кільком критеріям, серед яких:

- відсутність фактів притягнення до кримінальної відповідальності (за злочини у сфері господарської діяльності, контрабанду наркотичних засобів тощо) та дотримання вимог податкового й митного законодавства (на посадових осіб підприємства не накладалися адміністративні стягнення за систематичні або серйозні порушення митних правил);

- стійкий фінансовий стан (підприємство не перебуває у процедурі санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство, щодо нього не відкрито провадження у справі про банкрутство, у підприємства відсутній податковий борг тощо);

- належна система ведення бухгалтерського обліку, комерційної та транспортної документації. Цей критерій передбачає, що підприємство веде облік відповідно до основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, забезпечує фіксування господарських операцій у хронологічному порядку тощо» [6].

У листопаді 2023 року АТ «Технологія» стала авторизованим економічним оператором. Треба зазначити, що отримання досліджуваним підприємством статусу авторизованого економічного оператора дуже покращить процедуру та управління імпорними операціями загалом.

Отже, треба сказати, що вдосконалення механізму управління імпорними операціями підприємства є важливим аспектом майбутнього розвитку та ефективної його діяльності.

3.2 Рекомендації щодо вдосконалення фінансових механізмів управління імпортними операціями АТ Технологія

Ключовим фактором підвищення ефективності діяльності підприємства може бути вдосконалення фінансових механізмів управління імпортними операціями, адже від закупівлі сировини, з якої буде вироблятися продукція підприємства, залежить собівартість, ціна на товари та врешті-решт фінансовий результат. Перспективи розвитку фінансових механізмів пов'язані з посиленням комплексного розвитку сфери імпорту та ефективної зовнішньоекономічної діяльності підприємства в цілому.

Дослідивши діяльність АТ «Технологія» можемо виділити деякі рекомендації щодо покращення та вдосконалення фінансових механізмів управління імпортними операціями. По-перше, це оптимізація валютних операцій, тобто використання форвардних контрактів, опціонів та інших фінансових інструментів для хеджування валютних ризиків. Також можна розглянути умови кредитування, проводити переговори з банками щодо кращих умов кредитування, включаючи відсоткові ставки та терміни їх погашення. Важливим також є звертати увагу на ефективне управління запасами підприємства. Слід впроваджувати таку систему управління запасами, яка допоможе зменшити витрати на зберігання, підтримання оптимального рівня запасів та тим більше диверсифікувати ризики щодо зберігання сировини, що є вкрай важливим у період воєнного стану. Не менш важливим аспектом покращення імпортних операцій є автоматизація процесів. Наприклад, використання сучасних ІТ-рішень для автоматизації процесів митного оформлення та документообігу. Можна розглянути використання цифрових технологій для покращення управління ланцюжками постачання, внутрішніми фінансовими процесами та моніторингом ризиків пов'язаних з імпортними операціями.

З грудня 2021 року АТ «Технологія» почала процес інтеграції нової електронної системи BAS ERP (Business automation software for enterprise resource planning) в роботу компанії, про яку ми вже говорили в другому розділі (Рисунок 3.1).

Рисунок 3.1 - Електронна система BAS ERP, яка інтегрована в роботу АТ «Технологія» [6]

Ця система є зручною, зрозумілою, багато функціональною та варіативною (тобто в процесі роботи, при потребі можна додавати нові, потрібні функції) і тд. Автоматичність BAS дає можливість співробітникам набагато менше помилятися, так як при внесенні початково-правильних даних по продукції, вони тягнуться по усім дотичним документам, що полегшує роботу усім: менеджерам, комерційним, обліковцям, бухгалтерам і тд. Ця система в свою чергу є дуже корисною для контролю та управління імпорними операціями підприємства. Але для вдосконалення роботи можна в цю систему додати функцію, яка буде стосуватись процесів митного оформлення, наприклад при вказанні всіх характеристик сировини, яку планується імпортувати система може показувати чи буде підприємство сплачувати ввізне мито, чи буде мати преференцію, що допоможе контролювати менеджерам цей фінансовий аспект імпорних операцій.

З цього випливає ще один метод вдосконалення фінансових механізмів імпорних операцій АТ «Технологія» - податкове планування. Тобто

оптимізація податкових зобов'язань через використання законних податкових пільг та преференцій.

Звичайно, як в будь-якій сфері, для ефективної роботи, слід проводити регулярне навчання співробітників, зокрема менеджерів відділу імпорту – семінари, лекції, конференції, презентації нових постачальників, нової сировини та інше, для того щоб бути в курсі всіх подій, нововведень, змін в законодавстві, майбутніх законопроектів, ситуації на українському та міжнародному ринку.

Отже, для оптимізації роботи досліджуваного підприємства слід вдосконалювати фінансові механізми управління імпортними операціями. У світі сучасних технологій важливо йти в ногу з часом, впроваджувати сучасні методи ведення бізнесу – так підприємство завжди буде залишатись конкурентоспроможним на ринку та бути лідером у сфері своєї діяльності.

ВИСНОВКИ

Результати проведеної роботи показали, що на сьогодні більшість підприємств імпортують сировину для виробництва якісної продукції з різних країн світу. Для ефективної діяльності підприємства слід зосереджуватись на стратегії фінансових механізмів управління імпортними операціями та знаходити шляхи і методи їх покращення, виходячи з можливих ризиків. Дослідження фінансових механізмів управління імпортними операціями підприємства є одним із способів врегулювання виробничих процесів в цілях підвищення ефективності використання конкурентного потенціалу підприємства загалом.

Першим завданням кваліфікаційної роботи було проаналізувати український та зарубіжний досвід щодо визначення сутності фінансового механізму управління імпортними операціями підприємства. На основі аналізу навчально-наукової літератури можемо зробити висновок, що фінансові механізми управління імпортними операціями підприємства – це така система або набір фінансових інструментів, методів та стратегій, що використовуються для забезпечення ефективного управління діяльністю підприємства щодо здійснення імпортних операцій.

Друге завдання полягало в тому, що треба було провести аналіз показників обсягів імпортних операцій в Україні та виявити основні фактори впливу на них. Провівши кореляційно-регресійний аналіз статистичних даних щодо проведення імпортних операцій в Україні ми визначили, що має визначальний вплив на імпорт в Україну. Цей аналіз показав, що одним з головних чинників впливу на імпорт загалом є вартість транспорту, тобто логістики. Яскравим підтвердженням цього є, той факт, що після блокування україно-польського кордону транспорт шалено виріс (в 2-3 рази) і обсяги імпорту в Україну в цей період значно зменшились.

Третє завдання полягало в тому, що треба було розглянути сучасні особливості контролю та регулювання імпортних операцій підприємства.

Провевши аналіз сучасного стану, можемо сказати, що сучасні реалії життя – світові кризи, збройні конфлікти та повномасштабне вторгнення в Україну – все це дуже підкосило український бізнес та загалом статус України як країни учасника міжнародної торгівлі. Серед основних аспектів особливостей контролю та регулювання імпорتنих операцій підприємства на сьогодні виділили 5 такі: торгівельна політика, фінансові регуляції, митні вимоги щодо імпорту, відповідність стандартам і звичайно контроль за ризиками.

Далі ми проаналізували інструменти та важелі механізму управління імпортними операціями на АТ «Технологія». Розглянувши діяльність даного підприємства, ми встановили, що основними напрямками діяльності компанії є виробництво закупорювальних та пакувальних матеріалів для харчової промисловості та напоїв. Комплексний підхід у веденні проектів передбачає виконання всіх процесів від закупівлі сировини до доставки замовлення клієнту. Проаналізувавши фінансовий стан АТ «Технологія» за останні 3 роки, ми можемо зробити висновок, що підприємство активно використовує свої ресурси для забезпечення поточної діяльності та власний капітал підприємства поступово зростає, що є позитивним сигналом щодо фінансової стійкості та незалежності підприємства в цілому. Проаналізувавши діяльність АТ «Технологія», серед основних фінансових механізмів управління імпортними операціями ми виділили - фінансовий аналіз, фінансове регулювання, планування імпорتنих операцій, страхування ризиків, диверсифікацію постачальників та бюджетування щодо проведення імпорتنих операцій.

Наступним завданням було розглянути організацію систему внутрішнього контролю та управління імпортними операціями АТ «Технологія». На підприємстві за це відповідають відділи імпорту підприємства, які займаються безпосередньо пошуком сировини, постачальників, аналізом ринку, цінових пропозицій, пошуком найбільш вигідних умов закупок, ввезенням та документальним супроводженням сировини та все, що пов'язано з імпортними операціями на підприємстві. Головною метою контролю та управління є перевірка виконання і

забезпечення реалізації всіх управлінських рішень у галузі фінансової діяльності та попередження можливих кризових явищ.

Останнім завданням було розглянути шляхи покращення та методи оптимізації управління імпортними операціями підприємств та запропонувати рекомендації щодо вдосконалення фінансових механізмів управління імпортними операціями АТ «Технологія». Основними шляхами покращення управління імпортними операціями підприємства є визначення стратегії імпорту, проведення фундаментальних досліджень умов та аспектів розвитку імпортової діяльності, максимальне використання інтелектуально-творчого потенціалу персоналу. Що стосується рекомендацій саме для досліджуваного підприємства, то в роботі ми виділили такі: оптимізація валютних операцій, покращення умов кредитування, впровадження системи ефективного управління запасами, автоматизація процесів імпортних операцій, податкове планування та підвищення кваліфікації працівників, для того щоб бути в курсі всіх новинок на ринку.

Отже, виконавши всі поставлені завдання, можемо зробити висновки, що на сьогодні підприємства мають привертати особливу увагу щодо вдосконалення фінансових механізмів управління їх імпортними операціями, що допоможе як найефективніше впроваджувати свою діяльність та бути конкурентоспроможним на ринку як України, так і світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Katarzyna Bańkowska, Annalisa Ferrando and Juan Angel Garcia Access to finance for small and medium-sized enterprises since the financial crisis: evidence from survey data. *ECB Economic Bulletin*. 2020. №4.
2. Артус М. М. Фінансовий механізм в умовах ринкової. *Фінанси України*. 2005. № 5. С. 54-59
3. Бондарчук Л. В., Кухар І.Ю. Економічний аналіз технології здійснення експортно-імпортних операцій України як учасника світової організації торгівлі. *Моніторинг біржового ринку*. 2015. № 1. С. 12-15
4. Бедринець М. Д. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання. *Бізнес-Інформ*. 2016. №4. С. 183-190
5. Бушовська Л. Б., Поплавська О. В. Формування механізму управління експортно-імпортними операціями в системі забезпечення економічної безпеки підприємств. *Innovation and Sustainability*. 2022. №4. С.119-128. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/106/117>
6. Введення статусу АЕО - новий етап відносин бізнесу і держави. *KPMG*. 2021. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2021/06/vvedennya-statusu-aeo-novyuy-etap-vidnosyn-biznesu-i-derzhavy.html>
7. Галазюк Н.М. Стратегічне планування зовнішньоекономічної діяльності як основа управління підприємством на сучасному етапі розвитку. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*: зб. наук. пр. 2013. №10. С. 56-62
8. Дерев'янюк Ю.М. Ефективне управління імпортними операціями на підприємстві. *Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. Суми: СумДУ, 2015.
9. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінниця: ВНТУ, 2017. 273с.

10. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів: Закон України від 02.10.2019 №141-IX. Дата оновлення: 16.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text>
11. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ. Дата оновлення: 04.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
12. Захаркіна, Л. С., Охрімчук, Є. І. Бібліометричний та візуалізаційний аналіз досліджень Інтернету речей в бізнесі. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2021. С. 304–311. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.1-34
13. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. / за ред. Ю. Козака, Н. Логвінової, І. Сіваченка. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2016
14. Зосимова Ж. С. Проблеми та умови покращення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. *Економіка. Управління. Інновації*. 2013. №2 (10). С. 119–124
15. Зятковський І. В. Теоретичні засади фінансів підприємств. *Фінанси України*. 2000. № 4.
16. Манаєнко І. М., Таран В. В. Розвиток імпортової діяльності підприємства. *Управління міжнародним бізнесом*. 2019. №4. С. 211-220. URL: <http://spu.fmm.kpi.ua/article/view/180713>
17. Калініна О. Стан та перспективи розвитку експортно-імпортних операцій підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 2. С. 146–149
18. Ковтун Е. О., Романчук Р. А Управління експортно-імпортними операціями підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. №6 (17). С. 205-209
19. Критичний імпорт під час війни. *Українська правда*. 22.03.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/22/684459/>

20. Кручиненко В. А. Фінансовий механізм державного регулювання розвитку підприємства в умовах ринкової економіки. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. 2019. №2 (11). С. 510–517. URL: <http://29yjmo6.257.cz/handle/123456789/13715>
21. Одрехівський М. В., Маланія Б. Х. Фінансовий механізм управління експортно-імпортою діяльністю інноваційних систем. *Національний університет «Львівська політехніка»*. 2018. С. 101–102. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/fd959ce4-359d-46a0-bce1-4aed51484e48/content>
22. Малярєць Л. М., Гринько П. О. Аналітичне забезпечення аналізу ефективності експортно-імпортою діяльності підприємства. *Проблеми економіки*. 2019. №1 (39). С. 208-216
23. Митний кодекс України: Закон України №4495-VI від 13.03.2012. Дата оновлення: 07.11.2023. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
24. Марусяк Н. Л. Фінансовий механізм підприємства та напрями його удосконалення в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2021. № 12. С. 94-97. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2021/18.pdf
25. Офіційний сайт АТ «ТЕХНОЛОГІЯ». URL: <https://technologia.com.ua/>
26. Офіційний сайт бази даних наукових статей Scopus. URL: <https://www.scopus.com/home.uri?zone=header&origin=>
27. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
28. Офіційний сайт інструменту для візуалізації даних VOSviewer. URL: <https://www.vosviewer.com/>
29. Павлюк К. В. Методичні підходи до розроблення нормативів і оцінки науково-дослідної праці на основі багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу. *Фінанси освіти і науки*. 2020. № 3 (92). С. 5-19. URL: https://npndfi.org.ua/docs/NP_20_03_005_uk.pdf

30. Патлаха В.В., Бененсон О.О. Методи управління імпортною діяльністю підприємств. *Challenges and Issues of Modern Science*. 29.05.2023. URI: <https://fti.dp.ua/conf/2023/05297-0339/>
31. Перков В. В., Добровольський П. А., Мельник О. І. Фінансовий механізм діяльності аграрних підприємств. *Modern economics*. 2018. №7. С.131-138.
32. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова НБУ № 18 від 24.02.2022. Дата оновлення: 01.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>
33. Пермінова С. О., Тюх М. О. Особливості організації та управління імпортною діяльністю підприємства. *Сучасні підходи до управління підприємством*. 2020. № 5. С. 240-249
34. Фінансова звітність АТ «ТЕХНОЛОГІЯ». URL: <https://technologia.com.ua/zvitnist/>
35. Чуницька І. І., Позднякова О. О. Фінансовий механізм управління діяльністю підприємства та його роль в організації фінансової політики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. грудень 2022. №27(55). С. 81-87. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/3669/3340>